

**STOCKHOLMS
STADSHUS AB**
En del av Stockholms stad

Sid. 1 (22)

2020-09-16

Utfallsrapport Tertial 2 2020

Stockholms Hamn

Innehållsförteckning

Sammanfattande kommentar	3
Analys av ekonomisk utveckling	3
1. En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla	4
1.1 I Stockholm är människor självförsörjande och vägen till arbete och svenskkunskaper är kort.....	4
1.2. Stockholm är en trygg, säker och välskött stad att bo och vistas i	5
1.3. I Stockholm når barn sin fulla potential då Stockholms skolor och förskolor är de bästa i Sverige	6
1.4. I Stockholm får människor i behov av stöd insatser i tid präglade av hög kvalitet, evidens och rättssäkerhet	7
1.5. I Stockholm har äldre en tillvaro som präglas av hög kvalitet, trygghet och självbestämmande	7
2. En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt	7
2.1. Stockholm har Sveriges bästa företagsklimat och ett internationellt konkurrenskraftigt näringsliv	7
2.2. Stockholm byggs attraktivt, tätt och funktionsblandat utifrån människors och verksamheters skiftande behov	9
2.3. Stockholms infrastruktur främjar effektiva och hållbara transporter samt god framkomlighet	11
2.4. Stockholm är en modern kultur- och evenemangsstad med en stark besöksnäring	11
2.5. Stockholm är en hållbar stad med en god livsmiljö	11
3. En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden	16
3.1. Stockholm har en budget i balans och långsiktigt hållbara finanser	16
3.2. Stockholm använder skattemedlen effektivt till största nytta för stockholmarna.....	20

Sammanfattande kommentar

KF:s inriktningsmål

Analys av ekonomisk utveckling

Stockholms Hamnar arbetar för att Stockholm ska vara en levande och modern sjöfartsstad för invånare, näringsliv och besökare. I uppdraget ingår att främja sjöfarten och säkra regionens varuförsörjning och bidra till regionens besöksnäring. Stockholms Hamnar bidrar till genomförandet av kommunfullmäktiges tre inriktningsmål och ägardirektiv genom att vara Östersjöns ledande hamn och säkerställa en effektiv och hållbar verksamhet.

Covid-19 pandemin har drabbat den svenska ekonomin hårt och vissa branscher är extra hårt drabbade. Konjunkturinstitutet ser i sin prognos att en djup lågkonjunktur troligen kommer att uppstå framöver. Oron för att smittas och uppmaningarna att begränsa de sociala kontakterna har dämpat konsumtionen i samhället markant men det finns nu tecken på att efterfrågan och produktion så smått har börjat vända uppåt igen. BNP minskade med 8,6 procent under det andra kvartalet 2020.

Året präglas av stora förändringar för Stockholms Hamnar. Den nya container- och roro hamnen, Stockholm Norvik Hamn, färdigställs för full drift i september 2020. Under 2020 avvecklas containerverksamheten i Frihamnen och energihamnen på Loudden läggs ner. Stadens planering för en ny stadsbebyggelse i dessa områden har nu också påbörjats.

Det sker en inbromsning av intäktsutvecklingen under 2020 på grund av de avvecklade verksamheterna och Covid-19. Med avvecklingen försvinner hyres- och arrendeintäkterna på Loudden och Frihamnen. Det kompenseras delvis av ökade intäkter i Norvik. Med den avvecklade containerterminalen försvinner även hanteringsintäkter med cirka 40 Mkr på årsbasis.

Covid-19 får mycket stora konsekvenser för Stockholms Hamnars intäkter. Passagerarvolymen över Östersjön har lidit svårt på grund av pandemin och är i dagsläget kraftigt reducerade och det kommer att ta år innan en fullständig återhämtning skett. Marknaden, och då framför allt turismen mellan Sverige och våra grannländer, är i dagsläget mer eller mindre obefintlig och det är först när vi har en samhällssituation som öppnar för trafik mellan nordiska länder igen som en återhämtning kan påbörjas. Covid-19 kommer att ha negativ påverkan på färje- och kryssningsrederier under en i dagsläget svårbedömd tidsperiod. Godstrafiken har inte varit lika hårt drabbad av pandemin som passagerartrafiken. Färjegodset har funnit nya vägar över hamnarna trots att rederiernas passagerare till stor del har försvunnit. Totalt för de två första tertialen 2020 ligger utfallet några procent under den totala godsvolymen jämfört med föregående år. Även de stora volymerna i den så viktiga trafiken mellan Sverige och Finland backar något jämfört med föregående år. Stockholms Hamnar valde att reducera hamnavgifterna med 50 % för halva mars och för hela april. Under maj minskade rabatten på hamnavgifterna till 30 % och följde därmed Åbo hamns modell. Från och med juni återgick Stockholms Hamnar till hamnavgifter utan några rabatter eftersom statliga insatser i berörda länder infördes.

Kryssningssäsongen skulle ha börjat i mitten av april med sitt första anlop till Nynäshamn. Men kryssningsrederierna har påverkats i stor grad av Covid-19. Deras verksamhet har i princip helt upphört och många ser inte en återstart förrän tidigast kring årsskiftet 2020/2021. Stockholms Hamnar har sett att i närområdet, Östersjön, ger förutsättningar för att återuppta kryssning under hösten 2020 så är det framför

allt de rederier som vänder sig mot den tyska marknaden som kan komma att få möjlighet till en försiktig återgång. Under tertialet har enstaka direktanlöp till Stockholm från Kiel genomförts som ett exempel. Hittills har 13 stycken kryssningar varit på besök i Stockholm under andra halvan av sommaren.

Fastighetssegmentet har även påverkats av Covid-19. Stockholms Hamnar har erbjudit hyresgästerna uppskov med hyresbetalningarna efter en upprättad rutin som innebär att de kan få månadshyra istället för kvartalshyra. Sekundärt medges även anstånd med 50 % av hyran för kvartal två. Hittills är det endast en hyresgäst som gått i konkurs på grund av Covid-19. Stockholms Hamnar har godkänt 17 ansökningar som har rätt till rabatter enligt regeringens beslut. Den totala kostnaden för rabatten hamnade på 5,0 Mkr och därav var Stockholms Hamnars del 2,5 Mkr.

I samband med nedläggningen av driften på Loudden och containerterminalen kommer på sikt hänförliga drift- och personalkostnader att försvinna. Under 2020 är det prognostiserat för mindre avvecklingskostnader. Under hösten görs även en översyn av bemanningen för att möta de nya förutsättningar som Covid-19 har medfört. Detta kommer att medföra lite högre personalkostnader än vad som prognostiseras i förra prognosen men på sikt ge lägre kostnader. Stockholms Hamnar har även sett över sina driftskostnader ytterligare under prognosarbetet för att se vad som kan dras ner på grund av Covid-19. Avskrivningarna fortsätter att öka, främst 2021 men även 2020 när Stockholm Norvik Hamn fullt ut börjar skrivas ned. För Stockholms Hamnar är det välkommet med den fortsatt låga upplåningsräntan. Resultatet för prognosen hamnar på -187 Mkr för helåret 2020 vilket är oförändrat mot föregående prognos men en minskning med 230 Mkr jämfört med budgeten. Utfallet för de åtta första månaderna hamnar på -80 Mkr vilket är en försämring mot samma period föregående år med 185 Mkr.

Som en effekt av de nya förutsättningar som råder har Stockholms Hamnar fortsatt att analysera investeringsportföljen. Några projekt har tillfälligt stoppats medan flera projekt har bantats. Projektet Stockholm Norvik Hamn befinner sig i slutskedet och investeringen för 2020 är högre än budget. Orsaken till detta är bland annat en förskjutning av investeringarna mellan åren 2019 och 2020. De totala investeringarna i prognosen hamnar på 730 Mkr vilket är att jämföra med 511 Mkr som låg i budgeten. Av de totala investeringarna står projekt Stockholm Norvik Hamn för 553 Mkr. Den upparbetade investeringsnivån på de åtta första månaderna hamnar på 492 Mkr varav projekt Norvik står för 399 Mkr.

Stockholms Hamnar kommer att ligga kvar på en checklimit på 7 000 Mkr. Per den sista augusti 2020 hade checklimiten nyttjas med 5 934 Mkr.

1. En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla

1.1 I Stockholm är människor självförsörjande och vägen till arbete och svenskkunskaper är kort

Stockholms Hamnar bidrar till att skapa goda förutsättningar för regionens näringsliv vilket är positivt för arbetsmarknaden, inte minst inom besöksnäringen där det, under normala omständigheter, finns ett utbud av så kallade instegsjobb. Vidare fortsätter Stockholms Hamnar att ta in extrapersonal under sommaren. I år har Stockholms Hamnar tagit in 19 personer som har arbetat under sommaren 2020. Det är arbetsuppgifter av skiftande karaktär, t ex i trädgårdsguppen eller som slussvakter. Tidigare år har Stockholms Hamnar tagit in ett stort antal personer som har erbjudits sommarjobb och extrajobb inom kryssningssegmentet, men detta har inte varit aktuellt i år på grund av Covid- 19.

Liksom tidigare somrar planerade Hamnen att ta emot ungdomar som får feriejobb via Arbetsmarknadsförvaltningen. I år erbjöds 30 stycken platser under sommaren och Arbetsmarknadsförvaltningen lyckades hitta 26 ungdomar. I år kommer vi även att ta in fem stycken feriejobbare under höstlovet. Stockholms Hamnar har därutöver även tagit emot en tekniksprångare under 2020.

Bolagsstyrelsens mål för verksamhetsområdet	Indikator	Periodens utfall	Prognos helår	Årsmål	Aktivitet
 I samverkan med arbetsmarknadsnämnden fortsatt erbjuda feriejobb som är meningsfulla och erbjuder ett första steg in på arbetsmarknaden, för att främja goda och jämlika uppväxtvillkor med särskild uppmärksamhet mot socioekonomiska förhållanden i stadsdelsnämndsområdena					 Aktivt verka för att tillhandahålla feriejobb Analys Aktiviteten är slutförd och 26 stycken ungdomar har Stockholms Hamnar tillhandahållit feriejobb till under sommaren.
	  Antal tillhandahållna platser för feriejobb	26	31	21 st	
	Analys Stockholms Hamnar tar in fem stycken feriearbetare under höstlovet.				
	  Antal tillhandahållna platser för kommunala visstidsanställningar	0	0	0	
	Analys 				
	  Antal ungdomar som fått feriejobb i stadens regi	26 st	31	21 st	
	Analys Stockholms Hamnar tar in fem stycken feriearbetare under höstlovet.				

1.2. Stockholm är en trygg, säker och välskött stad att bo och vistas i

Stockholms Hamnar har under lång tid prioriterat säkerhetsarbetet och arbetar tillsammans med övriga staden och Samverkan Stockholmsregionen för att upprätthålla skydd mot och förmåga att hantera konsekvenser av oönskade händelser och dess skadliga effekter på människor, egendom och miljö.

Vidare samverkar Stockholms Hamnar med kunder och aktörer inom stadens organisation för ökad trygghet

i och i anslutning till hamnområdena, inte minst för de resenärer som varje dag besöker terminaler och andra områden. Vidare lägger hamnen stor vikt vid att innerstadskajer och fastigheter är välskötta och trygga. Ambitionen är att tydliggöra ansvarsfördelningen mellan trafikkontoret och Stockholms Hamnar i det nya driftavtal som enligt den reviderade tidplanen ska behandlas av kommunfullmäktige under 2021.

Bolagsstyrelsens mål för verksamhetsområdet	Indikator	Periodens utfall	Prognos helår	Årsmål	Aktivitet
 Utifrån relevant data, lokala lägesbilder och orsaksanalyser tillsammans med polis, näringsliv, civilsamhället och andra viktiga aktörer genomföra trygghetsskapande åtgärder i den offentliga miljön inom det egna ansvarsområdet. Åtgärderna ska inkludera ett barnperspektiv, jämställdhetsperspektiv och tillgänglighetsperspektiv					 Utveckling av innerstadskajer i samverkan med kunder och berörda förvaltningar är en del av löpande verksamhet. Analys Fokus under perioden har varit framtida utveckling för Frihamnen/Värtahamnen resp Stadsgården/Masthamnen. Under 2020 pågår också ett arbete med nya avtal för skötseln av innerstadskajer samt samverkan kring projekt för att utveckla citynära utomhusbad.
					  Trafiknämnden ska ta fram en nämndsövergripande handlingsplan för att samordna, upprätthålla och innovativt utveckla stadens arbete med skadedjursbekämpning. Arbetet sker i samarbete med fastighetsnämnden, stadsdelsnämnderna, AB Svenska Bostäder, AB Familjebostäder, AB Stockholms hem, Stockholms Hamn AB och Stockholm Vatten och Avfall Analys Arbetet pågår enligt plan.

1.3. I Stockholm når barn sin fulla potential då Stockholms skolor och förskolor är de bästa i Sverige

1.4. I Stockholm får människor i behov av stöd insatser i tid präglade av hög kvalitet, evidens och rättssäkerhet

1.5. I Stockholm har äldre en tillvaro som präglas av hög kvalitet, trygghet och självbestämmande

2. En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt

2.1. Stockholm har Sveriges bästa företagsklimat och ett internationellt konkurrenskraftigt näringsliv

Hamninфраstruktur och fastigheter i Stockholm, Nynäshamn och Kapellskär skapar förutsättningar för effektiva godstransporter för näringslivet och för tillväxt inom besöksnäringen. I samband med öppnandet av den nya godshamnen Stockholm Norvik Hamn stärker Stockholms Hamnar sina insatser för att, tillsammans med kunder och aktörer i regionen, skapa välfungerande logistikflöden. Stockholms Hamnar vidareutvecklar under perioden kontakterna med sjöfartskunder och hyresgäster för att öka kundnöjdheten. Covid-19 har under året inneburit stora påfrestningar för många av hamnens företagskunder och Stockholms Hamnar har tidigt givit uppskov med betalningar, halvering av hamnavgifter för färjeverksamheten samt att lokalhyresgäster har fått hyressubventioner. Stockholms Hamnar har inlett en diskussion med aktörer inom besöksnäringen och andra hamnar i Östersjön om hur en återgång till normala förhållanden för färjetrafiken kan skyndas på.

Bolagsstyrelsens mål för verksamhetsområdet	Indikator	Periodens utfall	Prognos helår	Årsmål	Aktivitet
 Inom sina ansvarsområden främja nyföretagande och entreprenörskap					 Stockholms Hamnar söker, i samverkan med sjöfartskunder, innovationer och nya tekniska lösningar som ska möjliggöra nyföretagande och entreprenörskap inom relevanta branscher.
					Analys Stockholms Hamnar driver och deltar i ett antal innovationsprojekt som i sin tur kan främja företagande och entreprenörskap.
					 Stockholms Hamnar utarbetar strategier för fastigheter för att på kort och lång sikt tillhandahålla attraktiva lokaler för olika sorters företag, med särskild fokus på fastigheterna runt Frihamnen.

Bolagsstyrelsens mål för verksamhetsområdet	Indikator	Periodens utfall	Prognos helår	Årsmål	Aktivitet
					Analys Strategier för lokalbeståndet och marknadsanpassning av hyresnivåer utarbetas löpande, framför allt i samband med vakanser.
 Skapa goda förutsättningar för att kryssningstrafiken fortsatt ska kunna utvecklas och vara en del av tillväxten för regionen tillsammans med Stockholm Business Region AB	 Kryssningsanlöp	13		283	
	Analys Som en konsekvens av Covid-19 kommer inte budgetens årsmål för 2020 att uppnås. En liten ljuspunkt är att de kryssningsrederier som vänder sig mot den tyska marknaden nu har påbörjat kryssningar igen från slutet av sommaren och de har valt Stockholm som destination, vilket gör att vi har haft en handfull kryssningsfartyg samt att vi har ytterligare planerade besök under september och oktober.				 Utveckling av innerstadskajer i samverkan med kunder och berörda förvaltningar är en del av löpande verksamhet. Analys Fokus under perioden har varit framtida utveckling för Frihamnen/Värtahamnen resp Stadsgården/Masthamnen. Under 2020 pågår också ett arbete med nya avtal för skötseln av innerstadskajer samt samverkan kring projekt för att utveckla citynära utomhusbad.

2.2. Stockholm byggs attraktivt, tätt och funktionsblandat utifrån människors och verksamheters skiftande behov

Stockholms Hamnar har en nära samverkan med berörda förvaltningar och bolag inom Stockholms stad kring planerad och pågående stadsutveckling. Det pågår också en nära dialog med kommunerna i Nynäshamn och Kapellskär. I Stockholm ligger fokus i hög grad på fortsatt utveckling i Norra Djurgårdsstaden där programarbetet för Loudden och Containerterminalen i Frihamnen har påbörjats.

Bolagsstyrelsens mål för verksamhetsområdet	Indikator	Periodens utfall	Prognos helår	Årsmål	Aktivitet
 Ansvara för planering av citynära bad- och poolanläggning tillsammans med exploateringsnämnden och stadsbyggnadsnämnden					 Utomhusbad vid Munkbrohamnen. Analys Fokus under perioden har varit framtida utveckling för Frihamnen/Värtahamnen resp Stadsgården/Masthamnen. Under 2020 pågår också ett arbete med nya avtal för skötseln av innerstadskajer samt samverkan kring projekt för att utveckla citynära utomhusbad. Exploateringsnämnden fattade i juni beslut om en tidig markreservation för ett utomhusbad vid Munkbrohamnen.
 Arbeta med och leda utveckling och upprustningen av stadens innerstadskajer med målet att dessa ska vara en del av den levande stadsmiljön					 Utveckling av innerstadskajer i samverkan med kunder och berörda förvaltningar är en del av löpande verksamhet. Analys Fokus under perioden har varit framtida utveckling för Frihamnen/Värtahamnen resp Stadsgården/Masthamnen. Under 2020 pågår också ett arbete med nya avtal för skötseln av innerstadskajer samt samverkan kring projekt för att utveckla citynära utomhusbad.
 Medverka för att					 Utveckling av innerstadskajer i

Bolagsstyrelsens mål för verksamhetsområdet	Indikator	Periodens utfall	Prognos helår	Årsmål	Aktivitet
stadens mål om bostadsbyggande uppfylls samtidigt som den rörliga sjötrafiken värnas					Samverkan med kunder och berörda förvaltningar är en del av löpande verksamhet. Analys Fokus under perioden har varit framtida utveckling för Frihamnen/Värtahamnen resp Stadsgården/Masthamnen. Under 2020 pågår också ett arbete med nya avtal för skötseln av innerstadskajer samt samverkan kring projekt för att utveckla citynära utomhusbad.
 Slutföra utvecklingen av oljeverksamheten i Loudden för att möjliggöra fortsatt stadsutveckling i Norra Djurgårdsstaden					 Utveckling av oljeverksamheten slutförs i samverkan med exploateringskontoret och oljebolagen. Analys Saneringen pågår i huvudsak enligt plan. Dialog mellan staden och oljebolagen om ansvar för sanering av gemensamma ytor pågår.
 Tillsammans med stadsbyggnadsnämnden och exploateringsnämnden utreda förutsättningarna för att sjöfarten kan utvecklas vid Stadsgården- och Masthamnen och Frihamnen-Värtahamnen och samtidigt skapa en levande stadsmiljö vid stadens vatten och kajer					 Utveckling av innerstadskajer i samverkan med kunder och berörda förvaltningar är en del av löpande verksamhet. Analys Fokus under perioden har varit framtida utveckling för Frihamnen/Värtahamnen resp Stadsgården/Masthamnen. Under 2020 pågår också ett arbete med nya avtal för skötseln av innerstadskajer samt samverkan kring projekt för att utveckla citynära utomhusbad.

2.3. Stockholms infrastruktur främjar effektiva och hållbara transporter samt god framkomlighet

Hamninfrastrukturen i Stockholm, Kapellskär och Nynäshamn utgör centrala länkar i logistikkedjan och skapar goda förutsättningar till effektiva och hållbara transporter för näringslivet. Öppnandet av container- och ro-ro-hamnen i Norvik innebär ökade möjligheter att flytta godstransporter från lastbil till sjöfart, vilket i sin tur skulle minska klimatpåverkan från transportsektorn betydligt. Det pågår en omfattande miljöteknikutveckling inom sjöfarten som Stockholms Hamnar stödjer genom miljörabatter.

Stockholms Hamnar deltar i en rad utvecklingsprojekt för att främja hållbara transportlösningar, t.ex. avseende pråm- och järnvägstrafik från nya hamnen i Norvik samt utvecklad kollektivtrafik på vatten i Stockholm. Initiativet att få igång den så kallade Mälarpendeln för gods mellan Norvik, Stockholm, Västerås och Köping har under tertialet väckt stor uppmärksamhet.

Bolagsstyrelsens mål för verksamhetsområdet	Indikator	Periodens utfall	Prognos helår	Årsmål	Aktivitet
 Bistå trafiknämnden i samverkan med Region Stockholms planering för utökat kollektivt resande på stadens vatten					 Tydliggöra Stockholms Hamnars roll för stärkt besöksnäring och regionens logistik och transporter. Analys Samtal med framför allt Visit Stockholm har inletts, men i övrigt är besöksnäringen är mycket kraftigt påverkad av Corona-pandemin. Dialog om logistik och transporter pågår med en rad aktörer inför Norviks öppnande, till exempel för att möjliggöra utveckling av en så kallad Mälarpendel till/från Norvik.

2.4. Stockholm är en modern kultur- och evenemangstad med en stark besöksnäring

2.5. Stockholm är en hållbar stad med en god livsmiljö

Stockholms Hamnar har under lång tid bedrivit ett ambitiöst och framgångsrikt arbete med att minska miljöbelastningen från egen verksamhet. Arbetet organiseras i enlighet med miljöcertifieringen ISO 14001, med fokus på tydliga mål och ständiga förbättringar. Den nuvarande målbilden sträcker sig till 2025 och Stockholms Hamnar arbetar med att se över de långsiktiga strategierna och kommunikationen av miljö- och klimatarbete och sjöfartens miljöfördelar i stort. En central utgångspunkt är prioritera insatser som ger största möjliga nytta och att så långt som möjligt möta kundernas egna initiativ.

Bolagsstyrelsens mål för verksamhetsområdet	Indikator	Periodens utfall	Prognos helår	Årsmål	Aktivitet
---	-----------	------------------	---------------	--------	-----------

Bolagsstyrelsens mål för verksamhetsområdet	Indikator	Periodens utfall	Prognos helår	Årsmål	Aktivitet
 Arbeta för att öka användningen av biokol i stadens växtbäddar					 Undersöka möjligheterna för Stockholms Hamnar att använda biokol i stadens växtbäddar. Analys Aktiviteten är påbörjad. Stockholms Hamnars möjligheter att använda biokol bedöms hittills som begränsade.
 Arbeta för en fossilbränslefri organisation 2030 genom att fasa ut användningen av fossil energi					 Arbeta utifrån handlingsplan för utfasning av fossil energi till 2025 inom prioriterade områden för Stockholms Hamnar. Analys Pågår enligt plan. Kravställande om fossilfrihet i drivmedelsupphandling för arbetsmaskiner/truckar är genomfört under T2.
 Arbeta för en ökad återvinning av avfall och för att användningen av plast ska minska					 Fortsatt arbete för ökad återvinning av avfall inom Stockholms Hamnars verksamhet, målnivån för 2020 är 80 % till återvinning. Arbete mot nedskräpning utifrån stadens handlingsplan för minskad spridning av mikroplast. Analys Nya avtal med avfallsentreprenörer har trätt/träder i kraft under året. I de nya avtalen ingår tydligare krav på entreprenörerna om ökad återvinning samt regelbunden dialog med Stockholms Hamnar om förbättringsmöjligheter.
 Arbeta in Stockholm stads miljöprogram 2020-2023, Handlingsplan för fossilfritt Stockholm					 Vidareutveckla Stockholms Hamnars strategiska miljö- och klimatarbete inom ramen för befintligt

Bolagsstyrelsens mål för verksamhetsområdet	Indikator	Periodens utfall	Prognos helår	Årsmål	Aktivitet
2040 inklusive Klimatbudget samt andra handlingsplaner kopplade till miljöprogrammet i verksamhetsplanerna					verksamhetsledningssystem. Analys Kontinuerlig utveckling och förbättring av Stockholms Hamnars strategiska miljö- och klimatarbete är ett krav enligt befintlig ISO 14001-certifiering. Under året har samlad analys av miljöaspekter och mål genomförts.
 Beakta effekter av förändrat klimat och identifiera klimatrelaterade sårbarheter					 Klimatanpassningar görs vid behov i pågående projekt. Analys Fortlöpande arbete i relevanta projekt.
 Delta i arbetet med internationella miljööverenskommelser och standardiseringar					 Vidareutveckla Stockholms Hamnars strategiska miljö- och klimatarbete inom ramen för befintligt verksamhetsledningssystem. Analys Kontinuerlig utveckling och förbättring av Stockholms Hamnars strategiska miljö- och klimatarbete är ett krav enligt befintlig ISO 14001-certifiering. Under året har samlad analys av miljöaspekter och mål genomförts.
 Fortsatt stimulera och underlätta elanslutning av färjor och kryssningsfartyg i hamn					 Fortsatt arbete utifrån framtagna planering för utbyggnad av elanslutningar. Analys Arbete pågår enligt plan utifrån miljönytta, kundbehov och ekonomiska ramar. Två projekt med

Bolagsstyrelsens mål för verksamhetsområdet	Indikator	Periodens utfall	Prognos helår	Årsmål	Aktivitet
					elanslutningar i Stadsgården och Kapellskär har beviljats EU-stöd.
 Fortsätta arbetet med att ligga i framkant med miljödifferentering av hamnavgifter					 Utvecklad modell för miljödifferenterade hamnavgifter införs 1 januari 2020 och kommer att följas upp under året. Ytterligare behov av förändringar bevakas fortlöpande. Analys Uppföljning är genomförd och inga ändringar planeras inför 2021, bl.a. mot bakgrund av effekterna av Covid-19 för sjöfartskunderna.
 Fortsätta arbetet med energieffektivisering och utveckling av den egna produktionen av energi genom förnyelsebara källor såsom sol och vind					 Fortsatt arbete med energieffektiviseringar i Stockholms Hamnars byggnader samt fortsatt kartläggning av effektiviseringspotential för energianvändningen i hamnanläggningarna och möjligheter till utbyggnad av elproduktion från egna solceller. Analys Aktiviteten genomförs med lägre intensitet på grund av ändrade ekonomiska förutsättningar till följd av Covid-19 samt pågående arbete med att överföra byggnader från hamnen inom staden.
 Genomföra åtgärder för att bidra till fossilbränslefri sjöfart					 Vidareutveckla Stockholms Hamnars strategiska miljö- och klimatarbete inom ramen för befintligt verksamhetsledningssystem. Analys Kontinuerlig utveckling

Bolagsstyrelsens mål för verksamhetsområdet	Indikator	Periodens utfall	Prognos helår	Årsmål	Aktivitet
					och förbättring av Stockholms Hamnars strategiska miljö- och klimatarbete är ett krav enligt befintlig ISO 14001-certifiering. Under året har samlad analys av miljöaspekter och mål genomförts.
	 Andel bygg- och anläggningsentreprenader i stadens regi som uppfyller stadens krav avseende användning av Byggvarubedömningen (BVB) eller därmed jämförliga system Analys			100 %	
	 El- och värmeproduktion baserad på solenergi Analys			538 MWh	
	 Köpt energi för värme, tappvarmvatten, komfortkyla samt fastighetsel (enligt Boverkets definition för fastighetsenergi) per kvadratmeter A-temp (kWh/m ²) Analys			99,95 kWh/m ²	
	 Minskning ton CO ₂ e till år 2023 Analys			8 000	
	 Relativ energieffektivisering i stadens verksamheter Analys Covid-19 har påverkat Stockholms Hamnars			2 %	

Bolagsstyrelsens mål för verksamhetsområdet	Indikator	Periodens utfall	Prognos helår	Årsmål	Aktivitet
	intäkter på ett oplanerat sätt, vilket kan ge effekt på utfallet av detta nyckeltal.				
	 Totalt köpt energi i stadens verksamheter Analys			30,5 GWh	
	 Återbruk inom stadens egen verksamhet (Stocket) Analys			5 st	

3. En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden

3.1. Stockholm har en budget i balans och långsiktigt hållbara finanser

Stockholms Hamnar har hösten 2019 genomfört en omorganisation i syfte att säkerställa bolagets förmåga att långsiktigt nå en god resultatnivå genom hög affärsmässighet och kundfokus. Viktiga delar i arbetet är kostnadskontroll samt att ha fokus på intäkter genom prissättning och noggrann löpande uppföljning av volym- och intäktsutveckling ur ett kundperspektiv. Vidare stärks bolagets prioriteringsförmåga fortlöpande med en tydlig koppling mellan kostnader och framtida intäktsmöjligheter samt avseende investeringar. Under året har Stockholms Hamnar sett över sina driftskostnader samt personalkostnader för att möta den minskade efterfrågan på företagets tjänster i och med Covid-19.

Stockholms Hamnar kommer under en tvåårsperiod, 2021 till 2022, genomföra ett projekt för att höja rörelsemarginalen. Detta ska uppnås genom att både öka de befintliga intäkterna och att hitta nya intäktskällor samt av att arbeta med att minska de nuvarande kostnaderna.

Bolagsstyrelsens mål för verksamhetsområdet	Indikator	Periodens utfall	Prognos helår	Årsmål	Aktivitet
 Avyttra fastigheter som inte är strategiskt viktiga för staden					 Möjligheter att avyttra byggnader provas i samverkan med berörda förvaltningar och bolag inom ramen för utvecklingsarbetet för Frihamnen/Värtan respektive Stadsgården/Masthamnen. Analys

Bolagsstyrelsens mål för verksamhetsområdet	Indikator	Periodens utfall	Prognos helår	Årsmål	Aktivitet
					En samlad utredning genomförs i samverkan med exploateringskontoret, S:t Erik Markutveckling och Stadshus AB.
 Fortsätta arbetet med att utveckla och förädla bolagets fastigheter samt effektivisera driften av byggnader och anläggningar	 Hyresintäkter	125 mnkr	190	197	
	Analys Prognosen har dragits ner jmf med budgeten pga Covid-19 då vi lämnat rabatter på hyran enligt regeringens beslut.				 Stärkt ekonomistyrning och resultatrapportering Analys Ett arbete som pågår och kommer att löpa på under hela året. Detta arbete kommer även att löpa på under en period framåt, genomföra ett projekt för att höja rörelsemarginalen. Detta ska uppnås genom att både öka de befintliga intäkterna och att hitta nya intäktskällor samt av att arbeta med att minska de nuvarande kostnaderna.
 Säkerställa att utpekade intäkter och nyttor av genomförd investering i Norvik tas tillvara	 Omsättning i Stockholm Norvik Hamn (Mkr)	6	24	27	
	Analys Har fått dra ner prognosen i Norvik på grund av covid-19 då vi räknar med färre containrar på helåret än vad som budgeterades.				
 Säkerställa bolagets förmåga att långsiktigt nå en god resultatnivå genom					 Marknadsbearbetningen stärks.

Bolagsstyrelsens mål för verksamhetsområdet	Indikator	Periodens utfall	Prognos helår	Årsmål	Aktivitet
hög affärsmässighet och kundfokus					Analys Arbete med marknadsanalyser och marknadsföringsstrategier har påbörjats i flertal affärssegment.
					 Stärkt ekonomistyrning och resultatrapportering Analys Ett arbete som pågår och kommer att löpa på under hela året. Detta arbete kommer även att löpa på under en period framåt, genomföra ett projekt för att höja rörelsemarginalen. Detta ska uppnås genom att både öka de befintliga intäkterna och att hitta nya intäktskällor samt av att arbeta med att minska de nuvarande kostnaderna.
					 Systematisera kundkontakter och ärendehantering. Analys En utökning av tillämpningen av CRM-system har påbörjats.
					 Tydliggöra roller och process för marknads- och kundansvar. Analys Arbetet med att förtydliga rollerna samt processerna sker löpande under året. En särskild processanalys genomförs för avtalsprocessen.
					 Utarbeta plan för affärsutveckling inom Hamnens alla segment.

Bolagsstyrelsens mål för verksamhetsområdet	Indikator	Periodens utfall	Prognos helår	Årsmål	Aktivitet
					Analys Modell för affärsutveckling utarbetas inom ramen för fortsatt processarbete.
					 Utveckla pris- och lönsamhetsstrategier inför nya avtal. Analys Arbete pågår, men möjliga strategier påverkas av effekterna av Corona-pandemin för sjöfartskunderna.
	  Andel administrations- och indirekta kostnader Analys			17 %	
	  Avvikelse investeringsbudget, % Analys Under budgetarbetet framkom det att investeringarna för Norvik har förskjutits mellan åren 2019 och 2020, vilket resulterade i en justering av totala budgetnivån med 195 Mkr. Totala investeringsnivån blev då 706 Mkr. Denna justering gjordes efter att ILS hade stängts därav en större avvikelse mellan budget och prognosen i ILS. Ökningen mellan budget 706 Mkr och prognosens 730 Mkr beror helt och hållet på investeringarna i Norvik.	42,86 %	730 mnkr	511 mnkr	
	  Resultat efter finansnetto(mnkr)	-80	-187	43	

Bolagsstyrelsens mål för verksamhetsområdet	Indikator	Periodens utfall	Prognos helår	Årsmål	Aktivitet
	Analys Resultatet för prognosen -187 Mkr för helåret 2020 är en minskning med 230 Mkr jämfört med budgeten. Avvikelsen beror helt på Covid-19.				

3.2. Stockholm använder skattemedlen effektivt till största nytta för stockholmarna

Stockholms Hamnar säkerställer en god kostnadskontroll i verksamheterna och ett förhållningssätt där varje kostnad prövas. Bolaget har i grunden väl fungerande ekonomi- och inköpssystem och det finns goda förutsättningar till en noggrann ekonomisk uppföljning. Ekonomistyrningen i hamnens stora investeringsprojekt de senaste åren kan fungera som goda exempel. Vidare kan ökad digitalisering bidra till effektiviseringar och ett smartare resursutnyttjande. Under tertialet har en översyn av arbetet med statistik samt en genomlysning av IT-verksamheten inletts.

Sjöfarten är internationell till sin natur. Att samverka i internationella nätverk för att utveckla näringen, standarder och dela erfarenheter är en framgångsrik och mångårig tradition i hamnvärlden. Stockholms Hamnars internationella engagemang inriktas på att skapa nytta för den egna verksamhet och i förlängningen för kunder, besökare och invånare. Särskild fokus har de senaste funnits på samverkan inom miljöområdet med internationella miljööverenskommelser samt dialog om teknikutveckling och miljöinnovation.

Det internationella arbetet inriktas primärt på de internationella organisationer och nätverk. Som Stockholms Hamnar är medlem i. Baltic Ports Organisation (BPO) är en branschorganisation för hamnar runt Östersjön med syfte att underlätta samarbete mellan hamnar, samt övervaka och förbättra möjligheterna till sjöfart i Östersjöregionen. Vidare deltar Stockholms Hamnar i ESPO- European Seaports Organisation som är branschorganisation för hamnar från medlemsstaterna inom EU. De företräder hamnarnas intressen inom EU och bevakar aktuella EU-frågor. Därutöver deltar Stockholms Hamnar även i nätverken Cruise Baltic och Cruise Europe för att främja kryssningstrafik i Östersjön.

Därutöver har Stockholms Hamnar en samverkan med stadsledningskontoret kring andra relevanta internationella organisationer som framför allt Eurocities och C40. Som ett exempel var Hamnens nya elanslutningar i Värtahamnen i final i C40 Cities Bloomberg Philanthropies Award år 2019, tillsammans med de mest framtidsinriktade och inkluderande klimatåtgärdsprojekten världen över.

I de europeiska nätverken som hamnen deltar i ges möjligheter att påverka beslut inom den Europeiska Unionen, inte minst inom ramen för de processer som sker inom EU:s s.k. gröna giv där de maritima frågorna väntas ha en framskjuten plats. Motsvarande påverkan sker även via stadsledningskontoret, t.ex. i samrådet gällande FuelEU Maritime, som handlar om CO2-utsläpp från sjöfart och om att främja användningen av koldioxidsnåla bränslen.

Vidare söker Stockholms Hamnar fortlöpande samverkan och finansieringsmöjligheter inom en rad programområden. Hamnen avslutar snart ett framgångsrikt EU-projekt kallat "NextGen Link" som har givit möjlighet att i samarbete med kunden Viking Line testa ny teknik bland annat i form av ett Intelligent transportsystem på hamnområdet i Stadsgården. Stockholms Hamnar deltar även i ett EU-projekt i farleden i

Stockholm Norvik Hamn kallat "Intelligent Sea", ett projekt som genom digitalisering ska öka säkerheten och effektiviteten i farleder.

Under året har Stockholms Hamnar beviljats delfinansiering för två nya EU-projekt. Det första projektet handlar om investeringar i landelförsörjning för kryssningsfartyg i Stadsgården och detta projekt genomförs tillsammans med Köpenhamn/Malmö, Aarhus, Rostock och Helsingfors. Det andra projektet är en satsning på den maritima bron/länken mellan Kapellskär och Nådendal och det projektet innebär bl.a. också en miljöinsats som skulle leda till betydligt minskade utsläpp av koldioxid och andra luftföroreningar i Kapellskärs hamn.

Bolagsstyrelsens mål för verksamhetsområdet	Indikator	Periodens utfall	Prognos helår	Årsmål	Aktivitet
 Vårda bolagets byggnader som har kulturhistoriska värden					 Vid bedömning av investerings- och underhållsbehovska extra tyngdpunkt läggs på byggnader med kulturellt värde. Analys Särskilda analyser har gjorts avseende fr.a. tullhusen på Skeppsbron där stadsmuseet bedömt att det kulturhistoriska värdet är stort. Noggranna prioriteringar behöver göras i investeringsrådet.
	  Aktivt Medskapandeindex	82		80	
	  Andel upphandlade avtal där en plan för systematisk uppföljning har tagits fram			90 %	 Uppföljningsrutin Analys Arbetet pågår löpande under året.
	  Andel upphandlingar där marknadsdialog har genomförts			10 %	 Uppföljningsrutin Analys Arbetet pågår löpande under året.
	  Index Bra arbetsgivare	86		84	

Bolagsstyrelsens mål för verksamhetsområdet	Indikator	Periodens utfall	Prognos helår	Årsmål	Aktivitet
	<i>Analys</i>				
	  Sjukfrånvaro	2,1 %	4 %	4 %	
	<i>Analys</i>				
	  Sjukfrånvaro dag 1-14	1 %	3 %	3 %	
	<i>Analys</i>				
					  Periodisk genomgång av behörigheter i ekonomisystemet har genomförts <i>Analys</i> Stockholms Hamnar arbetar utifrån rutinbeskrivningen för Agresso M7's övergripande behörighetsadministration och gör en genomgång av användarna med hjälp av rapporten TG212 halvårsvis, men kommer framöver göra en genomgång varje tertial. Utöver det sker löpande avslut av användare när en anställning avslutas.